

EL

MAGAZÍN

Divendres, 20 de novembre de 2020

EL NOBLE RETORN DEL DUC

Un projecte científic reintrodueix aquest rapinyaire i investiga les causes de la seva desaparició

ENTREVISTA ■

Txema Castiella: "Tenim una tendència natural a l'oblit, amb personatges com el Guti"

MÚSICA ■

Mallorca continua regnant al concurs Sona9, amb la victòria de Reïna

ECONOMIA ■

La contractació vinculada a la campanya de Nadal baixarà un 37% aquest any

ENTREVISTA

TXEMA CASTIELLA

“El del Guti era un catalanisme popular, obert i plural, amb els valors de l’esquerra”

Poques figures polítiques hi ha hagut de tanta importància a Catalunya com Antoni Gutiérrez Díaz, ‘el Guti’ (1929-2006). Lluitador antifranquista, impulsor de l’Assemblea de Catalunya, líder del PSUC i finalment diputat europeu. La idea de catalanisme popular –reconeixement nacional de Catalunya lligat a la justícia social– el va guiar en una llarga trajectòria que va tenir també moments amargs. En parla Txema Castiella al llibre ‘El Guti. L’optimisme de la voluntat’ (Ed. 62).

Text: Natàlia Peix / Jordi Vilarrodà
Fotografia: Albert Llimós

Per què és important preservar el llegat d’Antoni Gutiérrez, el Guti?

Com altres persones d’aquell moment, va jugar un paper rellevant en els anys del tardofranquisme i la transició cap a la democràcia. En especial, pel seu impuls a organismes unitaris, com l’Assemblea de Catalunya, és a dir, la unitat enfront d’un règim dictatorial. Em semblava important preservar el llegat d’un estil de fer política que era molt propi del Guti i de la cultura d’aquella època. Com ens passa amb tantíssimes coses, tenim una tendència natural a l’oblit, amb personatges com ell i tants d’altres, i de tant en tant els hem de recuperar.

La biografia que ha escrit ocupa més de cinc-centes pàgines. Quant de temps hi ha treballat, com ho ha fet per reconstruir tan minuciosament la vida del Guti?

Ho he fet durant cinc anys, a estones lliures. Ha estat un compromís amb mi mateix, perquè jo no em dedico a escriure biografies. He esgarrapat temps per visitar arxius. Els del mateix Gutiérrez Díaz i el del PSUC, que són a l’Arxiu Nacional de Catalunya, i el del Partit Comunista d’Espanya (PCE), a Madrid, perquè ell també en va ser dirigent durant uns anys. I he entrevistat una cinquantena de persones que m’han ofert el seu temps per parlar d’ell.

Al títol, escull la segona part d’una coneguda frase d’Antonio Gramsci, “l’optimisme de la voluntat”? Frase que començava amb “el pessimisme de la intel·ligència”...

Fa bé de dir tota la frase sencera, perquè no té res a veure amb aquesta idea una mica naïf del positivisme màgic, de pensar que les coses ja aniran bé. Sabem que poden estar malament, és a dir, actuem des del *pessimisme de la intel·ligència*,

però és important l’optimisme que podem posar en l’acció, en el que decidim fer individualment i col·lectiva. Aquest era el Guti, com altres persones que es caracteritzen per aquesta voluntat de posar-se al capdavant de les coses. Hi ha persones, en tots els moments, que donen un pas endavant. I ell ho va fer per posar-se en contra de la dictadura. Des d’aquest optimisme de pensar que les coses aniran bé, però perquè ens hi posarem.

Com es forja el Guti polític? Arriba a la militància en la clandestinitat del PSUC essent metge pediatre, havent superat la barrera de poder estudiar a la universitat tot i ser fill d’una família humil?

Efectivament, ell ve d’una família que ha arribat de Màlaga a Premià. Va fer tots els estudis gràcies a beques, en alguns casos de famílies que contribuïen que alguns joves poguessin estudiar. A la seva família hi ha antecedents de l’anarcosindicalisme, important en el moviment obrer a Catalunya. També hi té represaliats, com un oncle afusellat. Viu i veu des de petit el compromís i la consciència que la seva gent eren els perdedors de la Guerra Civil. Quan detenen el seu pare, ell té 6 anys, i ja entén que ho fan de manera injusta, que alguna cosa no encaixa. Tot això el marca, i anirà desenvolupant aquest sentit de justícia, de classe, de valors d’esquerres. Va començar amb els moviments cristians, amb Acció Catòlica a la parròquia del seu barri, i va anar evolucionant, a través de la ciència i la reflexió, cap a posicions clarament compromeses.

Va ser condemnat a presó l’any 1963, va estar tancat al penal de Burgos, i allà va adoptar una actitud clarament bel·ligerant...

Crec que va amb el seu caràcter. El Guti és una persona amb coratge que no dissimula les seves conviccions. Totes les seves accions són pacífiques i, per tant, no s’arronsa. A l’etapa de la presó de Burgos, s’està forjant com a líder i manté una

Amb el poeta Rafael Albertí al Parlament Europeu

“Li agradava que li reconeguessin el seu paper en la creació de l’Assemblea, però també posava èmfasi a dir que era un procés col·lectiu”

actitud molt bel·ligerant. A vegades fins i tot contra el consell dels seus advocats, com August Gil Matamala, que li diuen que no ho posi tan fàcil, perquè li van posant sobrecàrregues a les seves condicions penitenciàries. Ell té un principi de dignitat, que segurament hereta de la seva mare, i que guia el comportament que té a la presó. És un centre de gravetat, que el fa redreçar sempre quan cau.

Se’l pot considerar el creador de la marca Assemblea de Catalunya?

Hi ha persones que l’hi atribueixen. Pere Portabella ha fet, de vegades, de notari informal d’aquest moment, i ha dit que el Guti era el primer que havia formulat aquesta expressió. A ell, que tenia la seva mica de vanitat, li agradava que li reconeguessin un paper en la creació de l’Assemblea i en el seu desplegament posterior. Però també posava molt d’èmfasi que l’Assemblea era un procés col·lectiu on hi havia no només els partits. Depassava els partits. Ell deia que l’Assemblea “empetitia els noms propis”. Està bé recuperar aquesta expressió.

L’any 1977 es converteix en secretari general del PSUC, amb Gregori López Raimundo de president. Què té de particular, aquest tàndem?

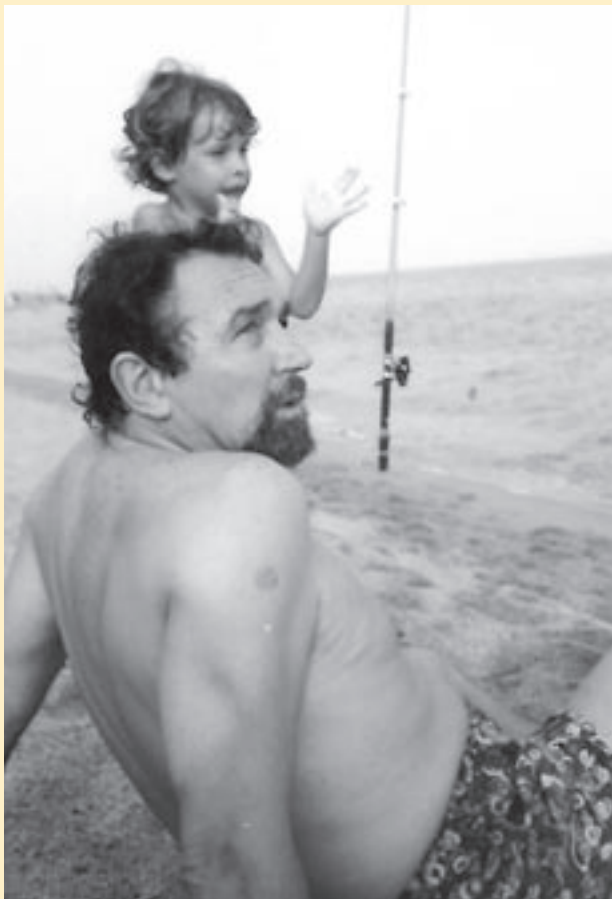
El primer que té de singular és la gran amistat que van tenir ells dos. Una amistat que va anar més enllà de l’àmbit polític, i que es va mantenir fins i tot quan van tenir posicions que podrien ser una mica diferents. A més, era un tàndem molt potent perquè van ser els impulsors a Catalunya d’un procés que s’estava vivint en altres llocs d’Europa, que era l’eurocomunisme.

Què entenem per eurocomunisme?

Una tendència a considerar que el socialisme només es pot concebre en llibertat i en democràcia. I que confronta (i s’enfronta en alguns moments) amb l’ortodòxia comunista, sobretot la que emana de la Unió Soviètica. Tenen un discurs propi i el desenvolupen.

El PSUC era el gran partit de l’oposició a la dictadura i dels primers anys de la Transició. Què va passar perquè no poguéu mantenir la unitat, i l’any 1981 el Guti decidís deixar de liderar-lo?

Segurament, moltes coses. Al llibre, em refereixo a algunes, i amb el temps els historiadors hi posaran més llum. El procés va ser determinant no només per al PSUC sinó per a les esquerres de Catalunya en les dècades següents. El conflicte ideològic de l’evolució cap a posicions més democràtiques havia creat, sens dubte, diferències en el si del partit. Durant la dictadura s’havien mantingut soterrades, però en els anys posteriors, amb més llibertat, aquestes discussions ideològiques van anar aflorant. El PSUC havia jugat un rol de molta responsabilitat en la Transició: els Pactes de la Moncloa, l’acceptació de la monarquia i la Constitució... Són

Pescant a Premià, amb la seva filla

canvis que, en el marc de la crisi econòmica i social d’aquells anys, han creat tensions. En els anys del franquisme, el PSUC havia aglutinat gent de molts matisos, i tot això implorona.

La crisi del PSUC aplanava el camí a la primera majoria absoluta de Jordi Pujol a Catalunya, a les eleccions de 1984?

La crisi del PSUC impacta en l’àmbit de l’esquerra. El PSUC havia construït un model de catalanisme popular confrontat al més conservador o liberal que simbolitzava la Convergència de Jordi Pujol. El del Guti és un catalanisme obert i plural, amb els valors d’esquerra. La crisi del PSUC debilita aquest model i en la mesura en què passa això el catalanisme conservador referma el seu model. Hi ha un canvi d’hegemonies, de la que havia tingut l’esquerra durant el franquisme cap a la més conservadora.

L’abanderat de l’eurocomunisme va acabar la seva carrera política com a diputat europeu. Va poder exercir, d’alguna manera, les seves idees?

Sí, perquè va ser molt actiu en els processos de confluència amb altres partits, alguns dels quals –com havia fet el mateix PSUC o després Iniciativa

Antoni Gutiérrez i la seva esposa, Elena, universitaris

per Catalunya– havien anat evolucionant i incorporant el vessant ecologista o el feminista, per exemple. El Guti serà un animador dels grups del Parlament Europeu que es mantenen independents, que van canviant de nom però que no són els grups socialista o socialdemòcrata. Fins i tot quan el Partit Comunista Italià canvia el nom i s’integra al grup socialista –on són encara els seus hereus– el Guti es manté a l’esquerra del socialisme, un espai que creu que continua tenint alguna cosa a dir. Des d’allà aprofundeix en algunes concepcions pròpies de l’eurocomunisme, entre elles la idea d’Europa com a contrapès de les dues grans potències del moment, els Estats Units i la Unió Soviètica.

Partidari del diàleg, pragmàtic quan calia... com creu que hauria viscut el Guti el que ha passat els últims anys en la política catalana?

Em costa molt de dir-ho, i sembla que tiri pilotes fora, però ell mateix era molt curós a l’hora de respondre aquestes qüestions. No es prestava al joc de les ucronies. El biògraf pot semblar que té una autoritat que en realitat no té. No pots interpretar les intencions d’una persona que no ha viscut tot aquest procés. Amb la informació que hi ha al llibre, cada lector pot imaginar la posició que hauria tingut el Guti, i per tant no n’hi ha una de sola. Enfortir els processos d’unitat, que generessin el màxim consens, va ser una de les seves idees. Això ens dona potser alguna pista de per on hauria anat. O la gestió dels temes, una manera de fer que aplica molt a l’Assemblea de Catalunya. Era molt d’acció, però de no començar-ne una fins que no s’hagués acabat l’anterior. A la llum d’aquestes i altres virtuts del seu estil de fer política, podem interpretar-ho.

REPORTATGE

EL RETORN D'UN ARISTÒCRATA

Imatge d'un duc, rapinyaire que està en regressió a la Catalunya Central

Un poll de duc

Des de fa un any s'està treballant en un projecte per reintroduir el duc a Osona, una espècie de la qual hi havia hagut una quarantena de parelles fa 25 anys i que pràcticament ha desaparegut, s'investiga si a conseqüència dels raticides que s'usen a les granges.

Text: Vicenç Bigas
Fotografia: GNO-ICHN

El cant del duc ja fa temps que s'ha deixat de sentir en la quietud del fred a Osona, ara que arriba l'època de l'any en què aquest solitari ocell comença a aparellar-se. La proliferació de granges d'engreix en una de les comarques on hi havia major densitat d'aquest rapinyaire podria estar darrere de la seva desaparició, perquè en els últims temps no hi ha hagut evidències científiques de la seva presència.

En l'últim any s'ha començat a desenvolupar un programa per reintroduir-lo i estudiar les causes de la seva regressió, que va ser lenta i progressiva a la Catalunya Central a partir dels anys 90, coincidint que a mitjans d'aquesta dècada es va obligar a l'ús de raticides a totes les granges. Els actors d'aquest projecte són el Grup de Naturalistes d'Osona (GNO) i el Centre de Fauna de Torreferrussa, que la Generalitat té a Santa Perpètua de Mogoda.

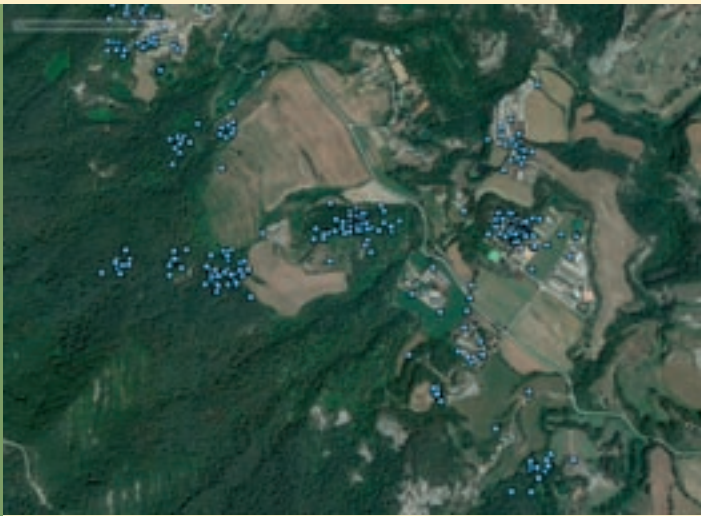
Entre l'any passat i aquest s'han alliberat a Osona set exemplars de duc, tots els que s'han pogut recuperar a Torreferrussa, per poder-ne estudiar l'evolució i comportament. Per complimentar amb aquesta missió porten una *motxilla* a l'esquena, un transmissor GPS amb una connexió a la xarxa telefònica via GPRS, que un cop al dia envia les dades de posicionament de cada hora del dia anterior amb un marge d'error d'un metre.

Aquest sistema "ens dona molta informació i molt valuosa", constata Carles Martorell, directiu del

GNO, perquè amb els animals que tradicionalment s'alliberen al seu medi "mai no estàs prou segur del que acaba passant amb ells, si s'adapten o moren de seguida". Dels exemplars alliberats dos ho van ser al nord d'Osona, dos a Sau, un a Santa Maria de Merlès, un al Brull i un a les Masies de Voltregà.

D'aquests, actualment només en queden dos en llibertat. Un va morir probablement per col·lisió amb una línia elèctrica, l'altre va ser trobat ofegat en una bassa d'aigua amb lona de plàstic, un tercer va topar amb un vehicle i l'última baixa se sospita que va ser per culpa d'un filat espinós. Un cinquè duc torna a recuperar-se a Torreferrussa després de ser rescatat d'un dipòsit de purins d'on no podia sortir, gràcies que amb el seguiment intensiu pel GPS se'l va poder localitzar encara amb vida.

Del comportament d'aquests exemplars s'ha pogut observar que realitzen desplaçaments relativament curts des de la zona on van ser alliberats. "No es desplacen massa", lamenta Martorell. Es desconeix si és pel fet que han estat en captivitat i defugen moure's d'on els van deixar o bé es queden allà per un factor de comoditat, ja que "tampoc troben territoris ocupats i no tenen competència dins de la mateixa espècie". Estudis anteriors al Vallès demostren una major mobilitat dels ducs i n'hi va haver d'alliberats al Vallès Occidental que van traspasar l'Oriental i es van acabar establint a la Selva. Dels que formen part d'aquest programa desenvolupat a Osona, el que més ha voltat és el de Merlès, que va arribar fins a Navàs,

Control intensiu

En aquesta imatge es pot veure el mapa de moviments del duc alliberat a l'oest de les Masies de Voltregà, a partir de la informació enviada per l'emissor GPS que porta adossat. S'observa com els desplaçaments que duu a terme són curts. Generalment acudeix a les granges de la zona per alimentar-se i després passa la resta del temps en les masses forestals properes. El GNO en fa un seguiment intensiu, per detectar qualsevol anomalia i poder-lo rescatar si tingués algun problema o localitzar-lo si fos mort, per poder-ne estudiar les causes i recuperar l'aparell.

Els ducs que són alliberats porten un aparell que els localitza

Mesures per garantir l'èxit dels alliberaments

El Centre de Fauna de Torreferrussa, de Santa Perpètua de Mogoda, és el centre de recuperació d'animals i cria en captivitat més important d'Europa. De mitjana, cada mes n'ingressen més d'un miler d'exemplars, sobretot ocells per les pròpies lleis de la física: si tenen algun problema cauen a plom i és més fàcil que algú els trobi a terra, mentre que un mamífer ferit tendeix a amagar-se. La majoria de rapinyaires nocturns que arriben al centre són cries que han quedat orfes i es retornen al seu medi quan ja són prou grans per desenvolupar-se per ells mateixos. El mateix passa amb els exemplars rehabilitats, que es considera que estan en condicions de ser alliberats quan són capaços de caçar preses vives.

Els ocells recuperats s'identifiquen amb una anella, però no totes les espècies estan en condicions de dur a sobre un aparell GPS, que permet obtenir molta informació del seu comportament en llibertat i alhora incrementar l'èxit dels alliberaments. El pes del transmissor no pot superar el 4% del pes de l'animal i també cal considerar que amb els terrestres les garanties de reeixir són molt limitades. Diverses entitats naturalistes tenen acords amb Torreferrussa per fer seguiment d'animals alliberats.

Una espècie en expansió i regressió alhora

De nom científic *bubo bubo*, el duc és un ocell de l'ordre dels estrigiformes i el rapinyaire nocturn més gran del món, ja que pot superar els 70 centímetres i més d'un metre i mig amb les ales desplegadas que li permeten caçar preses d'envergadura. Té uns costums sedentaris i es distribueix per tota la regió Euroasiàtica, tot i que a Catalunya perilla la seva conservació i està catalogada com una espècie protegida. La seva distribució és irregular. A Osona i el Berguedà, on la seva població era d'unes 40 parelles als anys 90, ha patit una regressió del 80% o 90% i ha desaparegut com a nidificant. Al Pirineu i Prepirineu també se n'han perdut exemplars mentre que al Bages manté els territoris que històricament ha ocupat. L'espècie, en canvi, s'ha expandit en zones on ja estava ben establerta com les serralades litorals i prelitorals de les Terres de l'Ebre i també a les Garrigues, l'Anoia o la Plana de Lleida. En aquest darrer territori arriba fins i tot a criar a nivell de terra, però generalment nia en marges fluvials o cingleres. El gruix de la població se situa entre els 200 i els 800 metres d'altitud, però també es pot trobar des del nivell del mar fins als 1.600 metres, sempre defugint les masses forestals contínues.

Les cavitats i cingleres són el seu terreny preferit per nidificar

al Bages. Ara, però, se li ha perdut la pista perquè la pila de l'aparell que porten adossat s'esgota al cap d'un temps, generalment un any i mig.

De tota manera, sembla que la seva preferència és quedar-se per la zona i alimentar-se en alguna granja propera, on poden trobar rates. Aquesta dieta és la que més preocupa els naturalistes per l'ús de raticides que Martorell adverteix que "tenen una toxicitat secundària" que s'acumula al cos de l'ocell fins a causar-li la mort. El mateix pot passar amb altres espècies que s'alimenten d'aquests rosegadors com òlibes, mosteles fagines o gats comuns. Generalment s'usen raticides basats en anticoagulants, que provoquen que l'animal que hi hagi tingut contacte s'acabi dessagnant per dins i les conseqüències són les mateixes per a la resta de la cadena tròfica.

Per evitar aquestes víctimes col·laterals, la Unió Europea ha prohibit l'ús d'aquests productes a partir de 2024 en constatar diversos estudis, d'àmbit nacional i internacional, les seves conseqüències sobre la fauna salvatge. Tot just fa uns dies que el Grup de Naturalistes d'Osona ha arribat a un acord amb la propietat d'una granja on l'únic duc que resta controlat hi va a menjar per dur a terme una prova pilot de desratització amb una altra mena de productes. Es tracta de provocar la mort de les rates per hipercalcificació, que, segons Martorell, "és

totalment innocu i volem veure si realment funciona" ja que està comprovat que no té efectes sobre les espècies depredadores de les rates.

La mort d'alguns exemplars no pressuposa cap entrebanc per al projecte de recuperar la població de ducs. Tot al contrari, els cadàvers trobats permetran analitzar-ne el fetge per si es troben restes d'anticoagulant al cos i el mateix passa amb l'anàlisi de sang de l'exemplar que es troba ara en fase de recuperació. De les dades que se n'extreguin es podria determinar si aquesta és la principal causa de la seva desaparició a Osona i també a comarques veïnes com el Berguedà, on també es troba en una gran regressió.

El programa de reintroducció continua amb cinc exemplars més que estan en procés de recuperació a Torreferrussa i en aquest moments ja hi ha altres aparells GPS a punt per col·locar-los. Martorell reconeix que els ducs que formen part d'aquest projecte fins ara "no duren massa pels perills" amb què es troben a l'entorn tenint en compte que els exemplars "són alliberats, no coneixen el territori" i això els converteix en més vulnerables. De tota manera, per culminar amb èxit el programa hi ha l'esperança de la seva pròpia reproducció, que poden dur amb un o dos anys de vida. A més, els propers alliberaments es duran a terme en zones amb menor influència humana per allunyar-los dels perills que s'han detectat en aquesta primera fase, com l'alta densitat de granges, línies elèctriques, carreteres o basses artificials.

OPINIÓ

Pere Martí
i Bertran

Lectura Fàcil: les adaptacions necessàries

Les adaptacions d'obres literàries, sobretot de clàssics, tant nacionals com internacionals, és un fet a la majoria de cultures. Les raons per fer-ho són molt diverses, però fonamentalment es resumeixen en una: la necessitat d'acostar les grans obres de la literatura universal a un públic ampli, a un públic que, per raons diverses, és incapaç de llegir les obres tal com es van escriure en el seu moment. I no només per una qüestió lingüística, a què massa sovint ho reduïm, sinó també perquè el sistema de valors, els referents culturals, el context social, les modes literàries... solen ser tan diferents que per a un lector actual poden resultar una barrera infranquejable. Aquest públic, com podem suposar, majoritàriament és l'escolar, o l'infantil i juvenil si en volem ampliar una mica l'abast, però no només, ja que les adaptacions sovint també tenen un vessant social i inclusiu: només hem de pensar, posem per cas, en les persones que volen aprendre un idioma, tinguin el nivell d'estudis que tinguin, o en les que pateixen alguna discapacitat intel·lectual. Aquestes també solen ser usuàries de les adaptacions, siguin literàries o d'altres tipus.

Sobretot per a aquestes persones amb una capacitat lectora reduïda, la IFLA (Federació Internacional d'Associacions Bibliotecàries), un organisme internacional amb gairebé cent anys d'existència, va crear uns protocols per adaptar obres de tota mena per a les persones amb

dificultats lectores, que segons estudis internacionals gairebé són un 30% de la població mundial. D'aquí va néixer un model d'adaptació per elaborar llibres o documents, amb unes característiques específiques tant formals, com lingüístiques i de contingut, conegut amb el nom de Lectura Fàcil. A la cultura catalana, aquestes adaptacions ens han arribat amb un cert retard, ja que no en tenim exemples fins al segle XXI, però ho han fet amb força, ja que les escoles, les biblioteques, els clubs de lectura, els centres de normalització lingüísti-

A la cultura catalana aquestes adaptacions han arribat amb un cert retard

ca... les demanaven insistentment. En bona part ha estat gràcies als esforços i la feina de l'Associació Lectura Fàcil, creada l'any 2003, però també a l'aposta feta per algunes editorials com Eumo, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Castellnou, Adapta..., que han començat a publicar col·leccions seguint les dites pauses. Gràcies a aquestes col·leccions, les persones amb dificultats lectores ja poden llegir en català clàssics de la literatura universal com Jules Verne, Anna Frank, E. A. Poe, G. Durrell..., però

també grans noms de la catalana com Manuel de Pedrolo, Jaume Fuster, Santiago Rusiñol, À. Guimerà, M. Rodoreda, Pere Calders, Llorenç Villalonga... Benvingudes siguin totes aquestes formes d'apropar la lectura a tothom, perquè els textos de Lectura Fàcil han demostrat ser una bona eina, tant per obrir camí com per oferir possibilitats a tanta i tanta gent. En podeu trobar més informació, així com la bibliografia existent en les quatre llengües oficials de l'Estat, a la pàgina web de l'Associació Lectura Fàcil: <https://www.lecturafacil.net/>

Per als lectors d'EL 9 NOU, de ben segur que els interessarà saber que la Plana de Vic hi ha tingut, i hi té, un bon paper en la consolidació de la Lectura Fàcil, ja que Eumo en va ser pionera amb la col·lecció "Català Fàcil", iniciada l'any 2004 i presentada així: "Col·lecció de textos simplificats d'obres de narradors d'arreu del món, biografies de personatges populars i temes destacats de la cultura catalana". A més a més, les professores Carme Rubio i Maica Bernal també n'han estat adaptadores i divulgadores, amb la col·lecció "Tant de gust...", de les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, unes aproximacions a la vida i l'obra (amb textos seleccionats i adaptats) de grans noms de la literatura i la cultura catalanes: M.. Rodoreda, P. Calders, J. Verdaguier, M. Martí i Pol, Ramon Llull, Pompeu Fabra... i algun de la universal i tot (H. C. Andersen).

Eduard Roure

BADLANDS

Sobre sectarisme

"El interlocutor con Europa es España", diu el president de Castella-la Manxa, Emiliano García-Page, arran del fet que el vicepresident de la Generalitat s'adreçés a la presidenta de la Comissió Europea, Ursula von der Leyen, en anglès; d'aquí s'infereix, segons la seva gens supremacista idea, que si es tracta d'Espanya es parla en castellà, i punt. Va tenir l'estrany detall d'afegir, suposo que per accentuar la presumpta gravetat de la qüestió, que l'anglès és la llengua d'un país que vol marxar de la Unió Europea, un reduccionisme a l'altura probablement de la categoria intel·lectual del personatge.

Afegim-hi les declaracions de l'inefable Manuel Valls, aquella romanalla política que busca la notorietat i el relleu que no li volen donar a França ni enlloc servint-se de titulars cridaners confegits a partir del deliri o la mentida flagrant. "Al voltant del català i el basc hi ha una lògica sectària, d'exclusió, d'expulsió", diu tot campant. Com si aquestes llen-

gües palesament minoritàries i minoritzades s'haguessin convertit de cop i volta, per miracle d'una inversió impossible de termes, en els agents genocides del pobre castellà, tan improbablement amenaçat arreu. Una broma pesada, vaja. No voldria dedicar-me a l'exercici esbiaixat de prendre l'anècdota per categoria: em remeto a totes les anècdotes acumulades al llarg dels últims quaranta anys en democràcia, per permetre'm la generalització, adornar-la amb el colorisme de les dues més fresques i repetir el que a aquestes alçades ja hauria de ser una obvietat: tenim una llengua amenaçada, menystinguda, molesta, odiada.

A una llengua perdurable, que gaudeixi de la plena autonomia de la seva existència sense haver de demanar-ne el permís, ningú gosa dir-li aquestes coses. Ens les foten de totes bandes i encara la gran claca ibèrica ho aplaudeix. Busqueu alguna evidència filològica (això és, documentada i tractada amb el rigor aca-

dèmic de l'especialista) amb la capacitat d'abonar teories conformes als exabruptes de García-Page o Valls. No en sabreu trobar ni una. Comproveu la solvència dels filòlegs en les seves recerques i conclusions (les més recents i recomanables les de Carme Junyent en el llibre *El català depèn de tu*) i veureu quina és la llengua que corre perill d'extinció i que és l'autèntica víctima en aquesta història de supremacisme i odi secular.

Segons Valls el català és una llengua "sectària". Segons García-Page "el interlocutor con Europa es España"; òbviament, la *una, grande y libre* que, per no creure's, no es creu ni la seva pròpia i sacralitzada Constitució quan engalta aquella frase de conveniència, amable i conciliadora, referent al respecte i l'especial protecció que mereixen les llengües d'Espanya que no són el castellà. Cal suposar que els pares espirituals d'aquests ínclits bel·ligerants ja es petaven de riure quan la redactaven.

OPINIÓ

Josep Burgaya

DES DE FORA

Desgovern

Vivim en una situació estranya, anòmala. Sens dubte uns temps excepcionals i força inquietants. El coronavirus i el seu impacte no es van preveure i temps hi haurà per escatir si s'hauria d'haver estat més amantent als perills per part d'uns epidemiòlegs que ara sentim assentar càtedra de manera arrogant als mitjans de comunicació. Una mica tard. El cert és que el sistema medico-sanitari no estava preparat per a una pandèmia d'aquestes característiques i no estic molt segur que fos possible d'estar-ho. La paràlisi de bona part de l'activitat econòmica resulta d'una dimensió i una brutalitat molt superiors a qualsevol crisi econòmica de les que recordem. Sectors sencers sense cap activitat, multitud de gent sense ocupació i gran quantitat de famílies sense ingressos. Les perspectives no resulten gens bones. La necessària desescalada no farà sinó posar en evidència un paisatge després de la batalla que resultarà inevitablement desolador. Molts negocis hauran desaparegut, molts comerços i activitats de caire familiar hauran tancat per sempre, moltes empreses faran els acomiadaments que han diferit. Una vegada superem el drama humà i els col·lapses sanitaris, ens espera una postguerra que pot resultar de molt llarga i difícil digestió.

En situacions crítiques els ciutadans mirem cap a les institucions públiques perquè responguin al que està passant, aportin solucions fins i tot en allò que era imprevist i, sobretot, que ens donin

explicacions que es proporcionin unes certes dosis de seguretat i ens demostrin que les coses estan sota control. Els darrers mesos hem constatat com de necessari resulta disposar d'una sòlida xarxa sanitària pública i de sistemes polítics on la cultura assistencial hi sigui present. En definitiva, el valor de l'estat del benestar. Probablement n'hem lamentat els forats i febleses actuals així com haver donat per bones les polítiques debilitadores i privatitzadores dels serveis públics que tan alegrement es van fer. Bona part dels governs del món occidental han actuat de manera desorientada i força contradictòria durant la pandèmia. Els ha costat comprendre la dimensió i magnitud de la tragèdia, agafar el timó i prendre decisions coherents. El fals dilema entre prioritzar la salut o bé l'economia ha impedit desenvolupar estratègies per contrarestar la pandèmia suficientment clares i resolutives. Va costar que la col·laboració s'imposés a la competència entre els països i la lentitud de resposta de la Unió Europea i altres institucions internacionals va resultar preocupant. Finalment, però, la UE ha estat contundent amb el programa Next Generation i els fons destinats a la recuperació i transformació de les economies continentals. Polítiques expansives de caire keynesià que resultaven ineludibles i que poden resultar una magnífica oportunitat, especialment per a uns colpejats i amb estructures arcaiques països mediterranis.

Enmig de tot això grinyola i molt l'autèntic desori governamental en què s'ha instal·lat Catalunya. El mal ve de lluny, però ara resulta més insuportable i injustificable. Quan es requereix de seguretats i de solvència, tenim una coalició de govern amb partits obertament i públicament confrontats, que es contraprogramen, que es diuen el nom del porc sempre que poden, que es filtren informacions per perjudicar-se, amb membres clarament poc preparats i desbordats, amb subhastes d'ajut com es va fer amb els autònoms que no tenen perdó de Déu, amb la imperdonable gestió de les residències de la gent gran, en utilitzar el context de sofriment per aprofundir en el conflicte polític amb l'Estat... Resulta esfereïdor que alguns polítics del corrent dominant afirmen que potser sí, que ara s'hauria de prioritzar la gestió i deixar en un segon terme l'èpica, la ideologia i la sobreactuació per a millors moments. Una mica tard per donar-se compte del dany estructural, econòmic i social però també moral que s'ha infringit al país. La pandèmia, els seus efectes i la seva gestió ens han despul·lat i ens han posat davant del mirall de la realitat. Ídols de fang que sostenien falsos horitzons de grandesa. Potser caldria tornar a començar, fer un *reset* com es diu ara, deixar-nos de "jornades històriques" i centrar-nos en allò que és veritablement important, el que té a veure amb el futur i el benestar de la gent. Ni més, ni menys.

Xavier Menós

DE PAS

Novembre

Escriu aquest article rodejat de maletes i bosses d'escombraries que guarden catorze anys de records. En l'últim mes m'he anat desfent d'una part del meu passat i he mirat amb ulls plens d'incertesa el futur. Als Estats Units estic vivint els últims dies d'unes eleccions presidencials que han tingut un cost econòmic que ja supera els 100.000 milions de dòlars, mentre els casos de Covid ja arriben als 80.000 diaris. A l'altre costat de l'oceà Atlàntic llegeixo amb neguit les conseqüències d'una segona onada del coronavirus que em temo que forçarà a prendre noves mesures restrictives. La crisi econòmica de 2008 ha tingut una ombra més allargada del que tots ens hauríem imaginat en un principi: als alts nivells d'atur juvenil, de desigualtat entre rics i pobres, de retallades en educació i sanitat, hi hem de sumar la dependència del nostre país a un turisme massiu i d'escassa qualitat. Emergència social, econòmica i sanità-

ria s'han donat la mà en un món que es va decantar a abraçar el populisme d'ultradretes en els últims anys. Bolsonaro, Trump, Vox, Erdogan i companyia comparteixen la mateixa cara de la moneda: proclamen als quatre vents que defensen la llibertat individual però no ens expliquen que sense salut col·lectiva no hi ha llibertat individual que serveixi.

Llibretes escrites amb les meves primeres impressions de la ciutat es barregen amb programes de mà de concerts al Carnegie Hall i de fulletons explicatius d'exposicions que he visitat al llarg dels anys: Bacon, David Hockney, Miró, Dalí, Picasso, Donald Judd... Intento tancar els ulls i projectar en les parets buides les meves memòries. Si allargo la mà puc tocar el terra sembrat de la masia de Miró que va acompanyar durant tota la seva vida Hemingway; a la meua habitació puc admirar les etapes de *La vida* de Picasso tenyides d'un color blau ple de melancolia; a la cuina, els reflexos d'una

piscina pintada per David Hockney es barregen amb les gotes de pluja del carrer; a l'entrada, una pintura d'un espai buit amb les seves finestres misterioses pintat per Hammershoi em transporta al primer dia d'aquest pis que aviat abandonaré. Fa cinc anys era l'esperança d'una nova vida. Avui és la por al coronavirus i la fi de molts projectes el que em força a tancar en una bossa somnis projectats en un futur ple d'ombres.

No estic trist. El coronavirus ens força a valorar el que tenim (especialment la família i la salut) i tot el que hem viscut. Acompanyat per una càmera de fotos i amb una motxilla plena de rodets de fotos per revelar vaig fotografiant espais i memòries. Cada cop que prenc l'obturador m'omple d'energia tot recordant els instants viscuts en cada racó d'aquesta ciutat de línies verticals a la qual dic a reveure per uns mesos. Resiliència i esperança. Aquesta és la clau per a la supervivència.

LLIBRES

CRÍTICA LITERÀRIA

Dolors Altarriba

No et cregueis el que et diuen, nano

Luca d'Andrea va ser un autor revelador amb la seva primera novel·la del gènere thriller *La substància del mal*, amb més de 300.000 lectors a 42 països diferents. Ara ha publicat *La mort d'Erika Knapp*, on, tot i que no és tan sorprenent ni potser tan apassionada com *La substància del mal*, es confirma com una de les veus més interessants en novel·la negra europea. En aquesta ocasió, el protagonista és un escriptor de novel·les d'amor que li permeten viure bé i amb un cert benestar. De caràcter tranquil i activitats rutinàries, topa amb una noia jove que li recorda els seus inicis com a periodista i, de rebot, desenterra uns fets que van acabar amb alguns assassinats. Tot plegat passa en un petit poble del Tirol, Kreuzwirt, on sembla que hi ha una aura de misteri provocat per elements desconeguts que podrien no ser humans. El bosc, les valls profundes, la foscor, signes que es troben en diferents punts... fan pensar que hi ha alguna cosa esotèrica en tot plegat. La realitat, sovint, acostuma a ser una altra. També intentant entendre la mort d'Erika Knapp, D'Andrea utilitza aspectes com l'ocultisme per explicar una realitat que potser seria difícil de pair de tan crua.

La història va del present al passat, i de la mateixa manera que es mou entre racons amagats de les muntanyes del Tirol del sud també ho fa en racons encara més amagats de la psicologia humana. Tot

sembla normal fins que deixa de ser-ho i gratant el que surt acaba sent un mar de traïcions, interessos i mentides. Així són els thrillers –perquè hi ha més d'una mort– i D'Andrea s'està convertint en un mestre d'aquest gènere.

L'autor és mestre de professió però des que als 13 o 14 anys va llegir Stephen King sempre va pensar que ell també podia fer com King.

Ara, molts crítics els comparen.

Ell inclou en les seves novel·les part de la realitat viscuda. Era molt més evident

a *La substància del mal*, llibre sorgit a partir d'un documental que va gravar sobre muntanyencs a les Dolomites, però també hi ha en *La mort d'Erika Knapp* situacions que ha viscut: el fet que el personatge vingui d'un barri obrer, com ell mateix, o la història que s'hi explica sobre una casa encantada que prové de les històries sentides per ell mateix quan era petit, o potser la por a llocs com un bosc que remet a històries i fàbules de la ficció *pulp* (violenta) i d'això també n'acaba sabent el protagonista calmat que és Tony Carcano.

I una curiositat. El llibre està escrit originalment en italià i el títol es traduiria com *La respiració de la sang* i sembla que també se li havia ocorregut *El somriure del colibrí*. La feina d'editor en canviar-lo s'ha fet notar.

LA MORT D'ERIKA KNAPP

Autor: Luca d'Andrea
Editorial: Rosa dels Vents
Lloc i any d'edició: Barcelona, 2020
Nombre de pàgines: 396

Núria Tomàs Mayolas

Distopia amable

Una ciutat actual, en runes, recuperada per la natura i els animals, és el paisatge transformat on se centra aquesta història. Els animals passegen en pau i harmonia enmig de carreteres, edificis, parcs i fàbriques, i una única nena –la Nina– conviu salvatgement amb tots ells, enfilant-se per tot arreu i jugant amb el que es troba pel camí. Manté, però, la capacitat de llegir i d'explicar contes i tigres, elefants, girafes, tortugues, cocodrils, etc., se l'escolten amb delit. Alguns tenen les seves preferències: als micos els agraden les aventures cap a altres mons; als flamencs, els mites i les llegendes, i a la serp, poemes sobre el mar. Hi ha, però, una història que els commou a tots, aquella en què tots ells són protagonistes, la de quan els animals van ocupar aquests espais urbans abandonats.

És un llibre àlbum minuciós, de gran qualitat gràfica, amb el qual Joan Negrescolor va guanyar el Premi Gran Junceda 2018, atorgat per l'Associació d'Il-

lustradors de Catalunya. El text, molt acotat, ens va presentant tot allò que les il·lustracions narren amb detall, convidant els petits lectors a entrar en un espai visual subjectiu, creat a partir d'una gran riquesa de formes geomètriques que es van fusionant les unes amb les altres, i que acull amb molta tendresa la mirada, mantenint alhora la capacitat de fer volar la imaginació. Està treballat amb tècniques digitals que, paradoxalment, ens recorden tècniques de reproducció manuals, com ara la serigrafia o el linogravat; és per aquest motiu que hi trobem un dibuix de taca plana sobreposada, realitzat a partir d'una paleta de colors molt limitada, que es combina amb línies fines per fer petits detalls o trames.

L'editorial Zahorí Books ha rescatat aquest projecte publicat inicialment per una editorial portuguesa (Orfeu Negro, 2018) i l'ha encaixat plenament en el seu catàleg d'àlbums il·lustrats que fan reflexionar els infants sobre els paisatges de la Terra, el canvi climàtic, el consum responsable, la vida als oceans, el benestar dels animals o les ciutats sostenibles. L'editorial, compromesa amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'ONU (Agenda 2030), ha creat el club "El petit activista": entrega als seus membres un carnet i els informa de notícies i activitats rellevants, alhora que els fa partícips dels projectes mediambientals que apadrina.

LA CIUTAT DELS ANIMALS

Autor / il·lustrador: Joan Negrescolor
Editorial: Zahorí Books
Any d'edició: Barcelona, 2019
Nombre de pàgines: 32

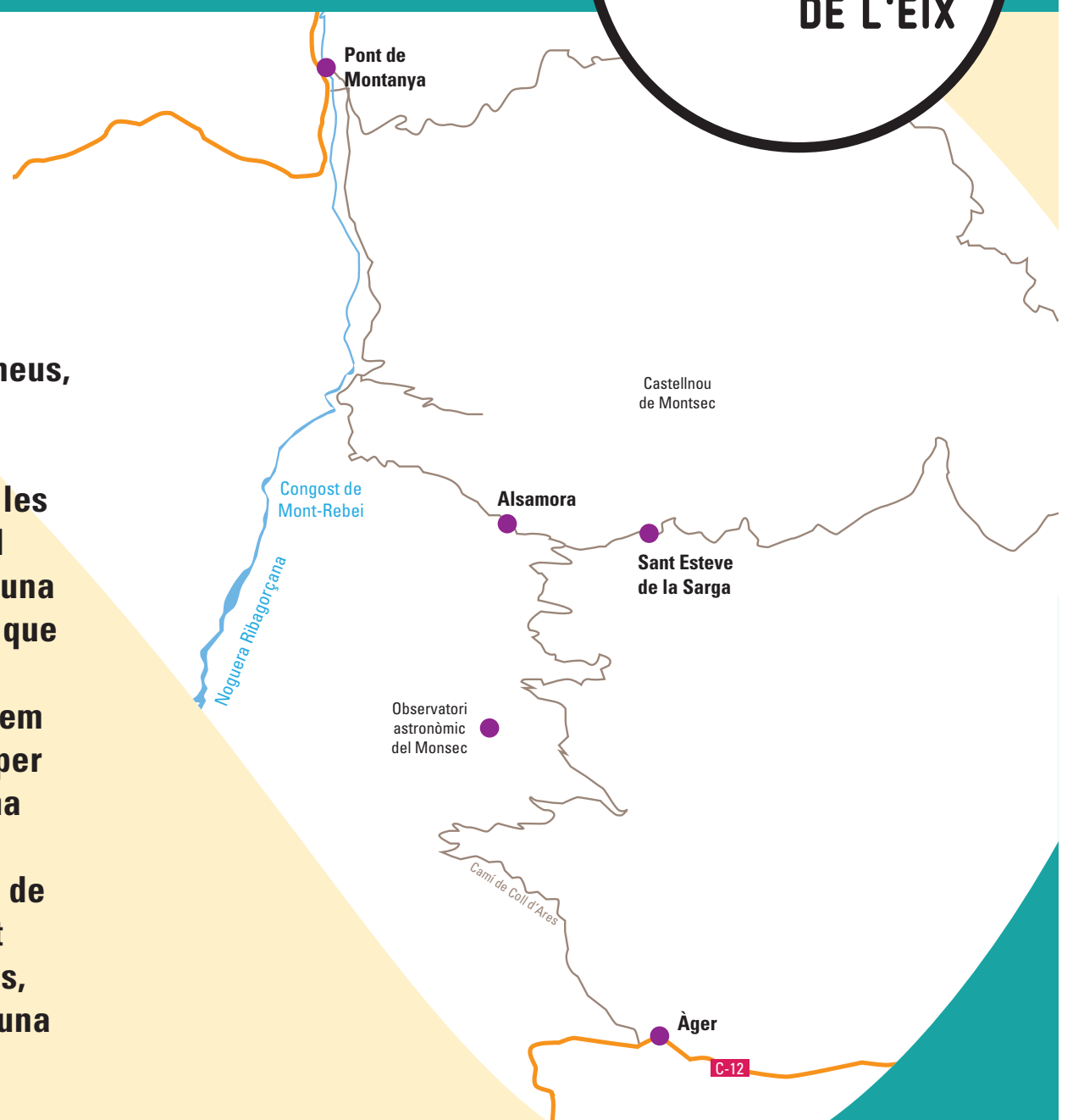
Capítol 12

MONT-REBEI

Un territori estrellat

Ens endinsem en un dels espais naturals més singulars dels Prepirineus, el congost de Mont-rebei, amb una gran biodiversitat i uns paisatges inigualables. Ja sigui caminant per les seves passarel·les o remant pel bell mig de la Noguera Ribagorçana, és una parada indispensable per a aquells que visiten la comarca i volen una mica d'aventura. A pocs quilòmetres trobem el municipi d'Àger, el lloc perfecte per als aficionats a l'astronomia. La zona envoltada per la serra del Montsec ens ofereix un dels cels més foscos de tot Europa. L'univers mai havia estat tan a prop dels nostres ulls: planetes, estrelles i satèl·lits et faran passar una nit màgica.

La Vall d'Àger és una vall closa, tancada, situada entremig de dues serres, pel nord i pel sud, i de dos rius, per l'est i per l'oest.

Les muntanyes del Montsec i del Montclús, i el cabal dels rius de la Noguera Pallaresa i la Noguera Ribagorçana, han

UNA MIRADA AL PATRIMONI

1

La Col·legiata de Sant Pere d'Àger

Una gran fortalesa del segle XI s'aixeca imponent al capdamunt del turó del municipi d'Àger. És l'anomenada Col·legiata de Sant Pere, un monument emblemàtic que ha perdurat al llarg dels segles. Ha patit el pas de totes les guerres del territori català i això ha fet que cada pedra que l'edifica s'ompli d'història. Hi podem trobar edificis d'estil romànic i algun de gòtic, que segurament va ser construït posteriorment.

2

De temple a cripta

Un dels espais més curiosos que amaga la Col·legiata és una cripta subterrània. Es creu que forma part d'un temple paleocristià de construcció mossàrab que, amb l'arribada d'Arnau Mir de Tost, es va convertir en església i més tard en cripta, en construir-hi al damunt l'edifici de Sant Pere d'Àger que coneixem avui en dia.

fet que històricament hagi estat una zona de difícil accés per als que volien conquerir-la. Avui, contemplem l'emblema

que encara persisteix damunt d'un turó, la Col·legiata de Sant Pere d'Àger, que ens explica la història de tot un territori.

La vida a la fortalesa

En el moment de màxima esplendor, Sant Pere d'Àger albergava vida militar, al voltant de la torre de defensa; vida religiosa, al claustre i a les esglésies i vida civil, al voltant del castell. Actualment, al que queda del recinte del castell es fan sobretot visites guiades, però també s'intenta dinamitzar l'espai amb concerts a l'estiu, activitats a l'aire lliure com ioga o *body-balance*, o presentacions d'actes.

3

L'emblemàtica fortalesa de Sant Pere d'Àger ha sobreviscut imponent al pas dels segles

4

El cel més estrellat de Catalunya

Poques vegades haurem vist un cel més clar i estrellat que el que podem apreciar des del Parc Astronòmic del Montsec. El projecte va néixer als anys 90, quan diversos col·lectius de l'àmbit aficionat i universitari cercaven llocs de Catalunya que reunissin condicions especials, pel que fa a la foscor i la meteorologia, que permetessin observar el cel amb la màxima qualitat possible. Finalment, es va arribar a la conclusió que el Montsec era el millor lloc per establir-s'hi.

5

Immersió en l'univers

El Parc Astronòmic compta amb tres espais principals. L'activitat estrella és la que es realitza a l'Ull del Montsec, un planetari únic en el món, ja que es caracteritza per obrir la seva gran cúpula de 12 metres de diàmetre i mostrar el cel real. En segon lloc trobem l'espai del parc de telescopis, on hi ha les cúpules, i tant de dia com de nit es realitzen observacions. Finalment, la zona d'exposicions permanents, on destaca la sala de l'univers i la sala Starlight, que ens parla de la contaminació lumínica.

La coca de samfaina és una tradició balaguerina que ha perdurat en el temps, fins al punt que cada any se celebra una festa en el seu honor. Al

poble d'Àger, Cal Maciarol també ens presenta la seva cuina, amb una gran proposta de plats extrets de la pròpia terra.

UN TAST GASTRONÒMIC

Pastisseria Graells

Al bell mig de Balaguer trobem la Pastisseria Graells, on generació rere generació s'han elaborat els millors dolços de la comarca des del dia de Tots Sants de l'any 1966, data de la seva inauguració. El Pere, l'actual propietari, afirma que s'ha de tenir passió per fer aquest ofici, ja que és molt sacrificat, i espera que el seu fill segueixi els seus passos de la mateixa manera que ell va seguir els del seu pare. Una barreja de farina, aigua i oli, condimentada amb pebrot i albergínia escalivada formen la coca de samfaina, un dels productes més tradicionals de ponent.

Un sopar sota les estrelles

De camí a l'observatori és indispensable fer parada a Cal Maciarol, una masia que ofereix servei d'allotjament, de restauració i fins i tot activitats com el parapent. La seva genial ubicació als afores d'Àger permet que els comensals gaudeixin d'un sopar a la terrassa sota la negra nit, mentre observen totes les estrelles del cel. En definitiva, és un espai on regnen la tranquil·litat i el silenci, on es pot gaudir de la pau dels voltants i de les activitats a la natura. A Cal Maciarol hi podem trobar plats tradicionals que s'han cuinat tota la vida a la vall.

El congost de Mont-rebei ha esdevingut un dels millors destins de Catalunya per als amants del senderisme. Amb ermites enfilades

dalt de turons, coves amagades entre escletxes i ponts penjants que travessen el riu, et sentiràs tot un explorador.

TURISME ACTIU

Remant pel paradís

Fer caiac pel congost de Mont-rebei és una experiència única, una activitat per a totes les famílies que uneix aventura i naturalesa. L'espectacularitat d'avançar per l'aigua envoltada de parets verticals de 500 metres d'alçada no té preu, i més quan ho fas a l'últim congost verge de tot el Pirineu. Petits i grans poden apuntar-s'hi i començar a palejar per les tranquil·les aigües del pantà.

Mil i una experiències

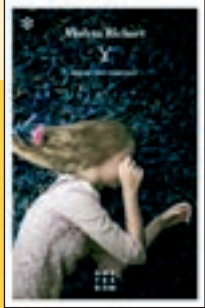
A Zenith Aventura, una empresa establerta a Àger, no se li resisteix cap tipus d'activitat a l'aire lliure. Ja sigui des del cel amb l'ala delta o amb un parapent, sobre terra amb bicicletes elèctriques i equips de ferrata o fins i tot passant per l'aigua amb guies de barrancs i caiac. Una manera de sentir-se lliure, descobrir el territori i deixar anar l'adrenalina que portem dins.

L'art de la ceràmica

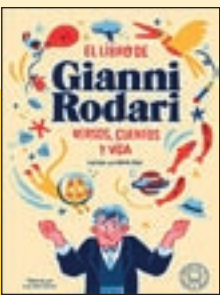
Jordi Rosell és un artista que des que va descobrir la ceràmica no se n'ha pogut escapar. A les seves obres es reflecteix passió i amor per aquest art que l'ha acompanyat des de la joventut. Modelar el fang amb les mans i notar com canvia d'estat fins que acaba convertint-se en ceràmica és fascinant, però el que més li agrada són els colors, fer els esmalts amb pigments variats i que aquests es desenvolupin a través de diferents temperatures.

NOVETATS EDITORIALS

'Y'
Violeta Richart
Amsterdam

Violeta Richart debuta en la novel·la amb aquest relat, guanyador del Premi Roc Boronat. L'autora imagina un món distòpic, habitat només per dones, i aparentment feliç. Però hi ha quelcom amagat, un gran secret, que imagina al mateix temps que neix en ella l'amor. Per què hi ha llocs amb creus? Per què hi ha cançons i llibres prohibits?

'El llibre de Gianni Rodari'
Gianni Rodari / Blackie Books

Es compleixen cent anys del naixement de Gianni Rodari, un dels autors clau en la literatura infantil del segle XX. Per commemorar-ho, es publica aquest llibre il·lustrat per Marta Garcés que recull una antologia de poemes i contes, pinzellades biogràfiques adaptades per als més petits i extractes de les seves opinions sobre temes diversos.

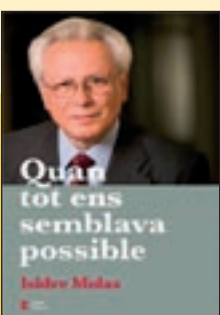
'Si no et salven les dones'
Pius Fransoy / Ed. Meteora

A la presó de Palma, apareix mort a la seva cel·la un presoner, en Mamadou. L'advocat Toni Molina, que va de voluntari a la presó, i el seu amic, el metge forense Tomeu Vidal, investigaran una mort que els sembla molt sospitosa. Al darrere, hi acabaran descobrint una trama de corrupció. Una novel·la que ens descobreix una Mallorca diferent.

'Les històries del mag Setna' Diversos autors / Males Herbes

Un recull de relats sobre l'antic Egipte, que ha inspirat nombrosos escriptors al llarg de la història: Arthur Conan Doyle, Edgar Allan Poe, H. P. Lovecraft, Friedrich Schilles o Apel·les Mestres entre els catalans. La introducció són dos relats de l'època, atribuïts a Setne Khaemwaset, fill de Ramsès II. Un viatge literari a un món mític.

'Quan tot ens semblava possible'
Isidre Molas / Eumo Editorial

Isidre Molas, polític de llarga trajectòria, repassa en aquest llibre de memòries els anys de joventut en què va iniciar el seu compromís públic. Aquell jove estudiant de Dret que a finals dels anys 50 va entrar a militar al FOC, el Front Obrer de Catalunya. "Durant aquests primers anys vaig aprendre que el futur és un ideal i que cadascú pot tenir els seus."

GEOGRAFIA LITERÀRIA

Llorenç Soldevila

Sta. Maria de Gallecs

“ Si del barri de Santa Rosa de darrera l'estació, o del pont sobre el Besòs, anéssim en avió fins a Gallecs, que és com dir anar-hi a vol d'ocell, el nostre esperit es sentiria envigorit per la transparència i harmonia d'aquest paisatge sense gaires accidents, tapís ingent teixit a mà pels homes que han sabut aprofitar els elements naturals per embellir la terra que els nodreix.

Gallecs! Les primeres cites documentals d'aquest poble agregat al seu municipi són de l'any 956, de quan se'n deia Gallecus. En el segle XIV, Mollet, Parets i Gallecs formaven una sola batllia. La seva capella, dedicada a Santa Maria, la decorà una dama amb pintures estil fauve. Li fan companyia unes quantes cases, ben poques, però aquest paratge bosqueró no dóna pas una impressió de solitud, car el terme de Mollet, d'un cap a l'altre, té una palpitació d'humana vitalitat que ho anima tot. ”

Ferran Canyameres

AUTOR
Ferran Canyameres
(1898-1964)

OBRA
'El Vallès, vigor i bellesa'
Ed. Selecta, 1961

INDRET
Ermita de Santa Maria de Gallecs

MUNICIPI
Mollet del Vallès

COMARCA
Vallès Oriental

Antiga parròquia rural esmentada des del 904, és una interessant edificació romànica amb vestigis d'una d'anterior preromànica, de planta de creu llatina i absis rectangular, amb campanar d'espadanya. Un fragment de Ferran Canyameres servirà per retrobar literàriament aquest indret de gran bellesa natural enmig de la plana vallesana.

JT COURSES (WIKI COMMONS)

LLENGUA

EL 9 ETS I UTS

147

CONSORCI PER A
LA NORMALITZACIÓ
LINGÜÍSTICA
CNL D'OSONA

LÈXIC

Parlem de bolets. El fredolic

El bolet d'avui és dels més tardans, surt a les pinedes formant erols nombrosos quan comença a fer fred hivernal –tan hivernal és que fins i tot se'l pot trobar glaçat. D'aquí ve un dels seus diversos noms. El **fredolic** (*Tricholoma terreum*) té un barret sovint irregular, de color gris, vellutat. Les làmines són blanques o grises. El peu és prim i fibrós, molt trencadís. És un bolet poc olorós i es fa malbé de seguida, tot i que és ben comestible; sobretot es fa servir en guisats i sopes.

Una variant del seu nom és **fredeluc** (de vegades pronunciat 'freduluc'). Aquesta forma es troba majorment a la zona nord-est del territori català. Pel color fosc del barret, en

altres zones és conegut com a **negret**, **negreta** o **negrentí**. El color i la forma del barret han fet desfermar la imaginació popular. Així, al Penedès se'l denomina **morro d'ovella** i, d'una manera molt semblant, **morret d'ovella** al Camp de Tarragona i **morret de be** a les Garrigues. En canvi, al Matarranya se'l coneix amb el nom de **boleta**.

Fregit amb all i julivert o en guisats és molt saborós, però cal dir que hi ha espècies tòxiques que s'hi assemblen. Cal evitar confondre'l amb el **fredolic metzinós** (*Tricholoma pardinum*), que és més robust i més gros, ja que el fredolic bo té el peu buit i el metzinós el té ple. Aquest últim és propi de les fagedes i avetoses.

Us animem a seguir aquesta secció i us convidem a fer-nos arribar consultes i comentaris a través de **vic.ass@cpnl.cat**

Oficines i serveis:
granollers@cpnl.cat
ripolles@cpnl.cat
vic@cpnl.cat

www.cpnl.cat/xarxa/cnlosona/

ENGLISH IN A BITE

ANGLÈS

Food, glorious food!

It's no secret that British food has a bad reputation around the world, although British people might disagree! Brits abroad really miss their food from home, and here are some of the things they miss the most, but just can't find here in Catalonia *crumpets*, *rhubarb*, *swede*, *bacon*, *sausages*, *pickle*, *gravy*, *custard*, *cordial*...

This week we're going to look at some typically British dishes with unusual names. Be careful: they are not what they seem! Can you match each dish to its description?

1	Welsh rarebit	2	toad in the hole	3	shepherd's pie	4	pigs in blankets	5	bubble and squeak
6	Eton mess	7	devils on horseback	8	bangers and mash	9	spotted dick	10	black pudding

a	sausages cooked in Yorkshire pudding batter (usually served with vegetables and onion gravy).
b	a pudding made with suet and raisins (usually served with custard).
c	a fancy version of cheese on toast.
d	small chipolata sausages wrapped in bacon.
e	prunes (or dates) wrapped in bacon.
f	cooked cabbage and mashed potato, which is mixed together and fried.
g	a dessert made with strawberries, broken pieces meringue, and cream.
h	sausages and mashed potato (usually served with onion gravy).
i	minced lamb or beef, topped with mashed potato and baked in the oven.
j	a sausage made with animal blood, fat, oatmeal, and herbs.

Which of the following dishes is the most popular in the UK, and is even said to be the national dish?

a) fish and chips

b) roast beef

c) chicken tikka masala

d) full English breakfast

CATALÀ

Menjar, deliciós menjar!

No és cap secret que el menjar britànic té mala reputació arreu del món, tot i així els britànics podrien no estar-hi d'acord! Els britànics que viuen a l'estranger troben a faltar el menjar de casa. Algunes coses de les que troben a faltar més, i no poden trobar a Catalunya, són els *crumpets* (crep espessa de pasta fermentada), el ruibarbre, el napicol, el bacó, les salsitxes, el cogombre, la salsa de carn, la crema, els cordials (begudes vigoritzants)...

Aquesta setmana farem una ullada a alguns plats típicament britànics amb nom inusuals. Aneu amb compte, no són el que semblen! Relacioneu cada plat amb la seva descripció

Les solucions de la setmana anterior:

1 g; 2 a; 3 h; 4 c; 5 j; 6 b; 7 f; 8 d; 9 i; 10 e

MÚSICA

EL CLÀSSIC

Sagi Serra

The Allman Brothers Band
'The Allman Brothers Band At Fillmore East'
Capricorn Records, 1971

Primer disc gravat en directe i tercer de la discografia de The Allman Brothers Band. Aquest disc doble va ser el primer èxit comercial de la banda i el que la va consagrar com una de les millors bandes de blues-rock del moment. La banda, liderada pels germans Duane Allman, guitarra, i Gregg Allman, teclats, ha tingut diferents formacions, en aquest disc hi havia Dickey Betts, guitarra; Berry Oakley, baix; Jai Johanny Johanson, bateria i timbals, i Butch Trucks, bateria. Van enregistrar aquest disc durant els concerts les nits de l'11, 12 i 13 de març de 1971 al Fillmore East de Nova York com a teloners de Johnny Winter, si bé l'última nit es va canviar l'ordre i qui va tancar la nit va ser The Allman Brothers Band. Mestres de l'improvisació, als concerts allargaven

els temes fins on els portava la imaginació: a "Whipping Post" i "In Memory Of Elizabeth Reed" les guitarres i els teclats se'n van... enllà... enllà. L'àlbum consta de set temes boníssims però potser "Statesboro Blues", "Stormy Monday", a més dels dos ja citats, són els més potents. Duane Allman va morir tres mesos després de la publicació de l'àlbum, en accident de moto, però The Allman Brothers Band va continuar consolidant-se entre els "grans" del blues-rock.

EL TEST

Jordi Serra

Primer instrument que vas tocar? El piano. **Primer grup del qual vas formar part?** Black Turtles. Érem molt jovenets. **Primer disc que et vas comprar?** Soziedad Alkoholika o algun disc de punk. **Quants discos tens?** 50 o 60. **Salva'n tres.** Pornograffitti, d'Extreme; Sultans Of Swing, de Dire Straits, i Synchronicity, de The Police. **Grups (o músics) decapçalera.** Bàsicament guitarristes: Brian May, Scott Henderson, Hendrix, Johan Mayer, Stevie Ray Vaughan, Mark Knopfler, Nuno Bettencourt, Tommy Emmanuel... **Un concert (com a públic) per recordar.** Gnappos Trio a la sala Torin d'Olot. Brutals!

NOTES

Els mallorquins Reïna s'imposen al Sona9

El grup de pop de Manacor Reïna és el guanyador del Sona9 2020, el concurs de més renom que hi ha ara mateix als Països Catalans. La final es va fer aquest dimecres en un concert a la sala La Mirona de Salt (a porta tancada, això sí) i es va poder seguir en directe per *streaming* al web del Sona9. Lluitaven pel guardó Reïna, el grup de punk feminista de Terrassa Les Buch i la cançó d'autor de Lles, nom artístic de Lluís Arruga. Un cop van actuar les tres formacions finalistes, i mentre el jurat deliverava, a l'escenari s'hi va enfilat la cantautora mallorquina Maria Jaume, que va ser la guanyadora de l'edició passada i que ja fa uns mesos que volta pel país –amb el permís del coronavirus– presentant el seu primer disc, *Fins al maig no revisc*. Al final,

després d'una intensa deliberació, el jurat va premiar Reïna, una formació que va començar els seus passos el novembre de 2019 gràcies a la unió entre el cantant i guitarrista Pere Amer i la veu de Carme Vives. Junts, amb Vives de *frontwoman*, facturen un pop vibrant seductor i alhora experimental. El guardó els permetrà enregistrar el seu primer disc en un estudi professional i fer una gira de concerts per tot Catalunya. El premi Joventut, que s'endú el segon classificat, va ser per a Les Buch i el premi Èxit va ser per a Lles. Durant la nit de dimecres també es va lliurar el premi de Votació Popular, que es van endur els osonencs Efímer, i el de Cases de la Música, que va ser per al raper gironí Pol Bordas. A la llista d'artistes com La Iaia, Nyandú, Empty Cage, Lakaste, Sandra Bautista o Trau, doncs, que han guanyat el certamen els darrers 10 anys, caldrà afegir-hi Reïna.

NOVETATS DISCOGRÀFIQUES

Jordi Sunyer

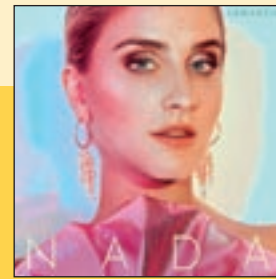
QUIMI PORTET
'Si plou, ho farem al pavelló. Live in Cincinnati'

Aquest divendres es publica el primer àlbum en directe de la carrera del cantautor vigatà Quimi Portet. Més que un directe, però, es tracta d'un recull de grans èxits de tota la seva trajectòria, des de *l'Hoquei sobre pedres* de 1997 al *Festa Major d'Hivern* de 2018. La base de les cançons que apareixen al doble CD sí que està enregistrada en viu però a l'estudi Portet les ha *tunejat* i perfilat afegint-hi baix, cors i alguns teclats. El resultat final és esplèndid i serveix per gaudir d'un bon bolo en temps d'autèntica sequera. Ah! També hi ha un parell de temes inèdits.

ORIOI SALTOR I JAUME SALTOR
'Catalunya triomfant'

Els germans Saltor, coneguts per haver liderat el grup de pop-rock La Porta dels Somnis amb Virgínia Martínez de vocalista, continuen facturant discos ara però només amb el so de les seves guitarres. Fa un parell d'anys van treure *Nova cançó, dues guitarres* i ara hi tornen amb un recull d'himnes que tocaran la fibra. Entre d'altres, han passat pel seu sedàs *Els segadors, El virolai, La Santa Espina, El cant dels ocells, L'emigrant, El cant de la senyera o El meu avi*. Totes, això sí, sense veus. Si fóssim un país normal aquest disc sonaria a tots els ascensors.

SAMANTHA
'Nada'

La valenciana Samantha Gilabert debuta en solitari amb un primer disc alegre i lluminós que farà les delícies dels seguidors que la van descobrir arran del seu pas per *Operación Triunfo*. Els que l'havien conegut amb Cactus, però, potser quedaran una mica desencisats. Sigui com sigui, el disc té una producció impecable amb un so que l'acosta a les grans propostes del pop internacional. Una de les vuit peces que hi ha a l'àlbum és *Quiero que vuelvas*, una cançó que ja havia avançat fa uns mesos que també va editar en català anomenant-la *Espere que tornes*.

SOUND AND VISION

Ramon Solé / ramonsolemusic.com

‘Exit Through The Gift Shop’

El 2010, Banksy va obrir una finestra al seu món. Amb el documental *Exit Through The Gift Shop*, l'esquiú artista de Bristol va mostrar la realitat oculta dels artistes urbans: nocturna, furtiva, sovint il·legal i, sobretot per això últim, excitant. I és clar, tractant-se de Banksy, és fàcil imaginar que la cosa va bastant més enllà d'una simple divulgació sobre l'art urbà.

Dit això, el documental és perfecte per als qui vulguin iniciar-se. Descubrim la rellevància artística i social d'aquest gènere i el dia a dia dels protagonistes, veiem desfilar per la pantalla tòtems com Shepard Fairey (autor del cèlebre *Obey*), Space Invader, Zeus, Borf... i, naturalment, Banksy: encaixat, amb el rostre enfosquit i la veu distorsionada, té molts minuts de protagonisme en els quals coneixem la seva filosofia, l'enorme impacte de la seva obra, i fins i tot l'acompanyem a Disneyland a perpetrar una acció de terrorisme artístic, en un dels moments més brutals del documental.

En lloc de mostrar-nos tot això en un format documentalista convencional, Banksy ho fa a través de les vivències d'un personatge central: Thierry Guetta és un venedor francès resident a Los Angeles, apassionat per l'art urbà. Pintoresc i *freaky* en dosis sovint irritants, decideix gravar la feina dels artistes en vídeo explicant-los que està fent un documental, quan en realitat no en té cap intenció. Com que el troben inofensiu, tothom es deixa filmar mentre pinta en parets i espais públics, en el que és una

de les aportacions més destacades del documental: se'ns dona accés a terreny prohibit. Quan li toca el torn de ser gravat per Guetta, Banksy el convenç que tot aquell material donaria per fer una pel·lícula i el convenç per fer-la. Explico fins aquí.

El títol ('sortida per la botiga de regals', un cartell clàssic a la majoria de museus) deixa clar per on van els trets: la comercialització de l'art i el paper del públic en tot l'engranatge han estat sovint objecte de la sàtira de Banksy. La pel·lícula reprèn part d'aquesta reflexió, n'afegeix d'altres i al final rep tothom: públic, artistes, marxants, premsa, tothom. *Exit Through The Gift Shop* es va estrenar al festival de Sundance de 2010 i va ser nominat a l'Òscar al millor documental, i amb tota la raó: és divertit, àgil, divulgatiu, sorprenent, fa pensar i, a més, conté una endevinalla fonamental. De fet, tota la pel·lícula és una gran endevinalla. Si la voleu descobrir, ja ho sabeu.

ELS MILLORS MINUTS DE LA NOSTRA VIDA

Jordi Remolins

El brillant reflex literari de la trista realitat

Un dels moments més màgics com a lector és l'efímera escletxa entre arribar a l'última frase d'un llibre i triar quin serà el següent que t'ocuparà un munt d'hores en els pròxims dies o setmanes. D'aquesta elecció en pot derivar un plaer gairebé orgàsmic en cas d'encertar-ho o un avorriment exasperant en el contrari. Amb el temps he après a deixar de banda una obra per més prestigiós que en sigui l'autor. O si no que li ho demanin a Faulkner i les seves irritants descripcions, que m'han impulsat a deixar tots i cadascun dels títols que me n'han arribat a les mans.

Fa tot just un mes em trobava en aquesta situació, quan vaig arreplegar una edició del *Catedral* de Raymond Carver que feia temps que voltava per casa. I va ser obrir-lo, iniciar el primer dels contes de colpidora quotidianitat que el formen, i adonar-me de nou de per què la literatura és tan important en les nostres vides, sobretot per aquells que creiem que la major part de la ficció és bastant més real que moltes biografies, autobiografies, assajos o llibres que pretenen retratar un fet suposadament verídic. Els personatges de Carver, de fet, podrien ser el nos-

tre veí, la caixa del supermercat, o fins i tot el nebot a qui no li acaba d'anar del tot bé l'existència.

Considerat com el principal artífex del realisme brut, Carver va beure de clàssics de les lletres nord-americanes com Sherwood Anderson o George Milburn, fins a servir d'inspiració de coetanis i en algun cas amics, com Richard Ford, Chris Offutt o Sam Shepard, i sobrepasar àmpliament les seves fronteres per influir en contemporanis tan allunyats geogràficament i en el temps com la basca Eider Rodríguez o l'irlandès Colin Barrett, que amb prou feines havien nascut quan ell ja havia traspasat. I és que Raymond Carver va morir el 1988, a la insultant edat de 50 anys, com si fos un personatge més víctima de la seva ploma, però en realitat a causa d'un càncer de pulmó. El seu llegat literari pren forma en set reculls de contes, sis de poesia i diferents antologies, que tenen la virtut transversal que malgrat estar ubicades en diferents poblacions dels Estats Units d'Amèrica, en realitat poden identificar-se amb les intrahistòries dels habitants de classe mitjana-baixa de gran part del planeta. Vaja, com a mínim dels que jo crec conèixer.

Dimarts, 2 d'agost de 1988
Raymond Carver mor d'un càncer a 50 anys
Port Angeles (Washington)

ECONOMIA

ELS PARQUETS

Joan Carles Arredondo / @joancarredondo

LA CONTRACTACIÓ I EL CALENDARI

El clima d'incertesa que plana sobre tota l'activitat econòmica s'estendrà també a la campanya de Nadal. El creixement de l'activitat econòmica és habitual a aquestes altures de calendari i això es tradueix tradicionalment en una de les etapes amb més contractació laboral. Però aquest 2020 també serà diferent. Almenys, així ho revela l'informe anual del departament d'estudis de l'empresa de recursos humans Randstad, que preveu que la contractació vinculada a la campanya nadalenca baixarà aquest any un 37% a Catalunya, més que a la resta de l'Estat, que ho farà un 34%.

Els comerços i la restauració estan més pendents de la supervivència que no pas de la contractació. Per això, la projecció que fa l'empresa de treball temporal és que durant aquesta campanya, es formalitzaran uns 42.000 contractes a Catalunya, quan l'any passat s'havia arribat a més de 67.000. Les dades estatals també són rellevants, amb una gran diferència entre els 289.000 contractes que es preveuen per a aquest any en referència als 441.000 que s'havien concretat l'any passat. Arreu de l'Estat, la caiguda és gairebé tan intensa com la que es va produir entre la campanya de Nadal de 2007 i la de 2008. Llavors el descens encara va ser un punt i mig més intens que el que es preveu per a aquest any. És fàcil concloure que la diferència entre un període i l'altre provingui de l'expansió que en aquesta dècada ha tingut el sector del repartiment a domicili, per al qual aquest any es preveu un augment de la contractació. La logística, i en concret el comerç electrònic, salvarà en part la forta caiguda prevista en la contractació.

Són, naturalment, previsions fetes en un context de relativa normalitat en l'activitat comercial i turística i, per tant, encara es poden corregir a la baixa si els governs persisteixen a concentrar les mesures de contenció de la pandèmia en l'hostaleria i el comerç. Si les mesures comporten encara tancaments o restriccions d'aforament, els contractes seran inferiors. Més tenint present que les empreses dels sectors que tradicionalment més contracten en aquestes èpoques estan en fortes tensions de liquiditat, sense gairebé ingressos i, en

molts casos, amb despeses que no baixen.

Vistes aquestes dades, és difícil no arribar a la conclusió que, des del punt de vista laboral, és poc encoratjador comprovar la influència del calendari en el mercat de treball. Amb uns sectors econòmics més estables, no caldria estar pendent de l'arribada del Nadal per salvar l'exercici. Si bé és cert que la pandèmia impregna qualsevol anàlisi, també ho és que la realitat del mercat de treball no estava per a grans alegries. Es comprova si es veu la gran temporalitat laboral a l'Estat espanyol i com, en períodes de crisi, aquesta temporalitat s'acaba convertint en una borsa constant de nous aturats.

Les últimes dades de l'EPA ratifiquen aquesta realitat. En el tancament del tercer trimestre d'aquest 2020, hi havia gairebé 700.000 persones ocupades menys que dotze mesos abans. D'aquests prop de 700.000 llocs de treball perduts, 582.000 corresponien a persones amb contractes temporals. Més de tres de cada quatre persones que han deixat de treballar en aquests 12 mesos tan marcats per la crisi de la Covid-19 tenien contracte temporal. És la mateixa temporalitat que provoca que totes les crisis a l'Estat arrenquin amb una forta caiguda de l'ocupació, que es recupera molt lentament quan arriba la recuperació. És cert que, en el cas actual, molts dels treballs indefinits s'han pogut conservar per l'existència de les regulacions tempo-

rals, però la diferència és molt constatable. El total de treballadors amb contracte temporal ha baixat un 13% respecte a fa un any, i el de contractats indefinits ho ha fet menys d'un 1%.

El mercat laboral espanyol depèn de temporades com la turística de l'estiu o la del Nadal a l'hivern perquè té un volum de treball temporal superior a la mitjana europea. En la comparació amb alguns països de l'entorn, arriba fins i tot a doblar el percentatge. Ara, amb 582.000 treballadors temporals menys, la temporalitat encara és del 24% del total d'assalariats (i un 16% de les persones amb feina treballen a temps parcial, la majoria dones).

Les previsions de la campanya de Nadal, i tot l'efecte laboral de la Covid-19 té a veure amb el substrat del mercat de treball que hi havia abans de l'esclat de la pandèmia. És ben cert que l'atzar ha posat l'economia en general en una situació de tensió sense precedents, però quan l'Estat espanyol és el que presenta pitjors números, no tot es pot atribuir a l'atzar. Si quan arriba Nadal cal estar pendent de quants contractes es faran és que s'està massa pendent del moment. El repte hauria de ser no haver de mirar el calendari quan arribi una nova crisi.

INDICADORS

Caiguda de preus

L'IPC a Catalunya va tornar a caure a l'octubre –sis dècimes– i la variació anual va quedar fixada en el -1,1%, segons dades de l'Institut Nacional d'Estadística (INE). Amb aquest, són set mesos seguits en què la variació és negativa des que a l'abril, coincidint amb la primera onada de la pandèmia i l'estat d'alarma, va registrar un descens del -0,7% i suposa el major descens de la sèrie històrica de l'INE.

Més autònoms

La Seguretat Social comptabilitza 549.144 afiliacions per compte propi a Catalunya a finals de setembre, un augment del 0,4% tant respecte del juny com de fa un any. Les xifres s'inclouen persones que hagin sol·licitat la prestació per cessament d'activitat, que han de continuar d'alta. L'increment contrasta amb el descens del 3,2% del treball per compte aliè, segons un informe de la Generalitat.

ALEGRIA INTERIOR

Toni Juclà (sodecaminar@gmail.com)

Temps de silenci

Som a mig novembre, a les portes de la temporada més freda de l'any, a punt per entrar al temps de silenci a la natura. La vegetació es prepara disminuint, per no dir parant la seva potència energètica, per la nova anyada. Molts animals paren, per no dir que disminueixen la seva activitat i tasques diàries, saben que la feina ja està feta i no hi ha res millor a fer que esperar. I nosaltres què fem durant aquest gèlid període? De normal, si no ets pagès de cultius de temporada, segueixes igual com sempre amunt i avall sense gaires pauses, consumint l'energia com si fos inesgotable.

Avui la situació global no és tan senzilla, diferents factors potencien canvis estructurals, comunitaris i individuals, que ens transporten a un període de crisi, que va transformant la idea del món on vivim. I aquesta idea té un propòsit, que és

sempre el resultat natural de la idea mateixa. Que cadascú ha de comprendre, acceptar i actuar segons aquesta manera de pensar que porta els canvis derivats del període convuls que estem immersos. Com si es tractés de l'any meteorològic, estem endinsant-nos al fred hivernal, on hem de sobreviure del que hem produït, del que tenim al rebost, per preparar-nos pel que haurem de fer quan torni el bon temps, amb la diferència que el soroll mediàtic del moment no ens deixa sentir que tot és més senzill del que sembla.

Aquest període ens demana silenci per escoltar. Com diu Jorge Drexler en la seva cançó *Silencio*: "No encuentro nada más valioso que darte. Nada más elegante. Que este instante, de silencio." L'univers és l'instant de silenci que potencia el so com un fet extraordinari, que ens recorda que en el silenci hi trobarem la resposta. Recerca aquest silenci a través de:

- **Tenir silenci:** envoltats del mínims sorolls possibles, sobretot d'aquells que poden i arriben a distreure'ns. És a dir, acceptar aquells que apareixen, siguin molestos o no, perquè marxaran en el següent instant.

- **Ser silenci:** el que calma els pensaments. Observar els pensaments com passen. De bon principi molt ràpid i estridents, i quan hi anem posant atenció van més lents i calmats. Dins nostre hi ha silenci. He comprovat que quedar-se en silenci amb un mateix és molt més difícil del que havia pogut sospitar, però tinc la intuïció que el camí de la meditació silenciosa em conduirà al meu propi encontre.

- **Acompanyar en silenci:** acompanyar l'amic en silenci, no cal omplir el buit amb ximpleries, ell sol ja és ben ple. Intentar acceptar el silenci que ens acompanya per anar més enllà i rebre el regal que ens mereixem. Com quan estem acompanyats d'una multitud i, intencionadament o involuntària, sorgeix el silenci per uns llargs instants que et banyen d'unes emocions i et retornen a l'estat natural.

- **Veure el silenci:** la joia d'estar en pau, de percebre la pau que ens envolta.

L'HORÒSCOP

Roser Bona

ÀRIES (Del 21 de març al 20 d'abril)

El Sol per Casa IX pot portar ganes de practicar exercici físic i bon humor. Pots recuperar també, l'activitat acadèmica. Reclames diners que et deuen del sector laboral.

TAURE (Del 21 d'abril al 20 de maig)

Compte amb l'enveja o la venjança. Sigues conscient de la teva vàlua i no posaràs en risc el més important. Passejar, escoltar música o fer el teu plat preferit t'animarà.

BESSONS (Del 21 de maig al 21 de juny)

El Sol comença a transitar per la Casa VII. Si no tens parella, podries veure't en una xarxa social, cercant a la persona candidata. A la feina et convé guardar silenci.

CRANC (Del 22 de juny al 21 de juliol)

S'activa el sector laboral amb alguna oportunitat. No temis apostar per fer el que més t'agradi professionalment. Si no estàs preparat, formar-te col·laborarà en el futur.

LLEÓ (Del 22 de juliol al 23 d'agost)

El Sol a Casa V afavoreix assumptes sentimentals. Temps de conquestes i també d'ampliar la família. Compte amb la hiperactivitat, si no descansas prou es pot ressentir la salut.

VERGE (Del 24 d'agost al 23 de setembre)

El sector que ara s'activa és el de la família i la casa. Et pots veure immers en assumptes patrimonials o domèstics, com ara reparacions o renovació de la decoració.

BALANÇA (Del 24 de setembre al 23 d'octubre)

Amb el Sol per Casa III pots sentir la necessitat de reafirmar les teves idees, de dir la teva amb vehemència. Però hauràs d'anar amb compte per no ser massa autoritari.

ESCORPÍ (Del 24 d'octubre al 22 de novembre)

Venus transitant pel teu signe pot portar alguna millora econòmica o de salut i pots sentir-te més afectuós amb el teu entorn. Necessites assegurar el que consideres teu.

SAGITARI (Del 23 de novembre al 21 de desembre)

Felicitats! El Sol entra al teu signe i en aquestes setmanes renoves energies. Júpiter amb Saturn, inclina a veure les coses de manera més crua, amb molt més realisme.

CAPRICORN (Del 22 de desembre al 20 de gener)

Període de recolliment. Pots necessitar més hores de descans. El teu món interior demana atenció. Venus a Casa XI pot portar un amor que coneixerà en una activitat grupal.

AQUARI (Del 21 de gener al 19 de febrer)

El Sol comença a transitar per la teva Casa XI i et proporciona una dosi d'esperança, prens de nou les regnes i projectes activitats que t'il·lusionen de cara al futur.

PEIXOS (Del 20 de febrer al 20 de març)

S'escalfen motors del sector professional. Si aquest es trobava en *stand by* comença a moure's i pot sorgir alguna oportunitat. Retorna la comunicació amb algú que viu lluny.

Del 20-11-2020 al 26-11-2020

PASSATEMPS

MOTS ENCREUATS

Pau Vidal

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												
12												
13												

HORIZONTALS: 1. Assegura als litigants que procurarà mirar per ells. Allò que no sona / 2. Si voleu més detalls, mireu-vos-ho amb ella. Escreix més aviat petitó / 3. Para taula. Si no fos pels plàtans i fajos poder estaria barrat. Musa amb tirada amatòria / 4. Faré servir els ulls etimològicament. I aquest, com que és petit, amb complicitat / 5. Extrems del Sabadell. Com que és propietària m'angoixa i m'atabala / 6. Afligit, a pesar de tot. Plou, i tot es buit / 7. A l'entrada dels pàrquings són força iguals. Víctima número u de la circulació (nocturna) / 8. No deixem de banda. Quan quelcom ens empipa el més fàcil és girar-lo / 9. Una xarxa a la paret. N'hi ha que deixen d'escriure per culpa d'això. Trident desmanegat / 10. Amfibi amb la vestimenta de príncep encantat. Mal cuits per culpa d'una apoplexia / 11. El gallec. Plantes reconeixibles pel Salero. Societat Recreativa Bàsica / 12. Fora de la Xina sol viure en l'aclamació. Amonesti, escridassi / 13. Avançar una explicació que va de Simbad a Tintin. Una amiga en un racó.

VERTICALS: 1. Ets del gust dels qui aprecien els palaus. Sembla una acrobàcia però és un bolet / 2. Ruc escuat. Quina murga de lampista, no calla mai! Avió descarregat / 3. Una joia incrustada al copalta. Especialitat política tendent a convergir amb tot quisqui / 4. Regalim de glaç dolç. Pana en mal estat (i la napa pitjor) / 5. La fi d'algú. Bellugar l'infantó perquè s'adormi a escola. De tot una mica / 6. Quina extravagància, posar-la a la col·lecció! Fugitiu (d'estudi) / 7. Afàsia a mig desenvolupar-se. Patí durant quasi tot l'entremès. Síntomes d'enrampada / 8. Frenar com només ho saben fer els acadèmics. Aire molt fred a can D'Esteing / 9. Per un demagog són la fi. Que alegre com la letícia d'un científic. Sempre al mig del carrer / 10. Conductes de fluència espriuença. Deu voler amagar el cap al sostre / 11. O en aquest, si és més llegit. Una bona raó per no acostar-se a l'ós / 12. Aquesta fonda és la glòria mateixa. Del comportament que no s'espera d'un home.

SUDOKUS

AMIC

Dificultat: mitjana

				6	5		2	
		2		8	9		6	
6					2	5		3
8	6				3			
2	5		7					
				4	8	2	5	
7	4	5	2				8	
		6		5			3	
		8			7			

Dificultat: difícil

	4	9			5	8		
	6			1				
	5		6					9
	9	4		6		7		1
				3	1			
		1		9	2	5	8	4
4	2							7
	7				9			1
9						2		

SOLUCIONS

4	9	3	1	6	5	8	2	7
6	8	1	4	7	2	5	9	3
8	6	4	5	2	3	9	7	1
2	5	9	7	1	6	3	4	8
1	3	7	9	4	8	2	5	6
7	4	5	2	3	1	6	8	9
9	1	6	8	5	4	7	3	2
3	2	8	6	9	7	4	1	5

Dificultat: mitjana

1	4	9	3	2	5	8	7	6
8	6	2	9	1	7	4	5	3
3	5	7	6	8	4	1	9	2
2	9	4	5	6	8	7	3	1
7	8	5	4	3	1	6	2	9
6	3	1	7	9	2	5	8	4
4	2	8	1	5	3	9	6	7
5	7	6	2	4	9	3	1	8
9	1	3	8	7	6	2	4	5

Dificultat: difícil

1	P	R	O	C	U	R	A	D	O	R	H	
2	L	U	P	A	A	F	E	G	I	T	O	
3	A	R	B	R	A	T	A	R	S			
4	U	L	L	A	R	E	U	L	L	E	T	
5	S	L	T	R	E	S	S	A				
6	A	P	E	S	A	R	A	T	P	L		
7	G	U	A	L	S	E	R	I	Ó	O		
8	I	N	C	L	O	F	U	L	L			
9	R	E	T	L	E	G	I	R				
10	G	R	I	P	A	U	I	G	T	U	S	
11	S	A	R	S	E	S	A	R	S			
12	L	A	M	A	I	N	C	R	E	P	I	
13	A	V	E	N	T	U	R	A	R			

DONA EL MILLOR DE TU DONA SANG

Reserva hora a
donarsang.gencat.cat

   donarsang

93 557 35 66

Has de portar un document identificatiu oficial
i no venir en dejú

Salut/

 BANC DE SANG
I TEIXITS

EL 9 NOU

Plaça de la Catedral, 2
Vic

Dilluns 23 de novembre

De 16.30 a 20 h

